Blogi

Pohjoismaalaiset pankit kestivät rankan asuntomarkkinaskenaarion stressitesteissä

Rahoitusvakaus | 05.11.2018 | Helinä Laakkonen

KIRJOITTAJA

Helinä Laakkonen
Toimistopäällikkö

Stressitesteillä valvojat arvioivat pankkien tappionkantokykyä vaikeiden talousolojen ympäristössä.

Euroopan pankkiviranomainen (EBA) julkaisi pankkien stressitestien tulokset perjantaina 2.11.2018. Stressitesteillä valvojat arvioivat pankkien tappionkantokykyä vaikeiden talousolojen ympäristössä. Testeissä käytetään epätodennäköistä, mutta mahdollista skenaariota, jossa vakavat ja laaja-alaiset reaalitalouden ja rahoitusmarkkinoiden häiriöt heikentävät pankkien toimintaympäristöä. Euroopan laajuisiin stressitesteihin osallistui yhteensä 48 pankkia[1], jotka kattavat noin 70 % pankkisektorista euroalueella, muissa EU-maissa ja Norjassa. Suomesta stressitesteissä olivat mukana OP ryhmä ja Nordea[2].

Testin tuloksena saadaan epäsuotuisan skenaarion vaikutus pankin luottotappioihin, vakavaraisuuteen ja kykyyn kantaa tappioita vuosien 2018-2020 aikana. Tulosten mukaan eurooppalaisten pankkien tappionkantokyky on parantunut viimeisten kahden vuoden aikana. Pankkien vakavaraisuus[3] oli sekä testin alussa (14,5 %) että epäsuotuisan skenaarion jälkeen (10,3%) parempi kuin vuoden 2016 stressitesteissä siitä huolimatta, että skenaario heikensi pankkien vakavaraisuutta enemmän kuin vuoden 2016 stressitesteissä. Pankkien kohentunutta tappionkantokykyä selittää erityisesti pankkien pääomien korkeampi lähtötaso. Pankkien vakavaraisuuden kasvua ovat viime vuosina tukeneet kohentunut kannattavuus sekä erityisesti ongelmalainojen väheneminen.

Vaikka pankkien tila on yleisesti ottaen Euroopassa kohentunut viime vuosien aikana, on testin tuloksissa suuria pankkikohtaisia eroja. Erot syntyvät mm. pankkien liiketoimintamalleista ja

toisaalta maakohtaisista eroista skenaariossa. Vuoden 2016 stressitestien tapaan EBA ei määritellyt etukäteen vakavaraisuudelle kynnysarvoa (”läpipääsyrajaa”), jonka alittuessa pankin pitäisi automaattisesti kasvattaa pääomiaan. Stressitesti on yksi valvojan käyttämä työkalu muiden joukossa ja siitä saatu informaatio on osa sitä kokonaisuutta minkä perusteella valvojat tekevät arvionsa pankkien pääomatilanteesta. On hyvä muistaa, että stressitestien tuloksesta huolimatta osalla eurooppalaisista pankeista on edelleen haasteita kannattavuuden ja finanssikriisin perintönä jääneiden ongelmalainojen kanssa.

OP Ryhmä ja Nordea molemmat säilyttivät vakavaraisuutensa hyvällä tasolla epäsuotuisassa skenaariossa. Myös muut pohjoismaiset pankit selvisivät testistä hyvin erityisesti Ruotsiin kohdistuvasta rankasta asuntomarkkinaskenaariosta huolimatta. Skenaarion negatiivinen vaikutus ruotsalaisten pankkien vakavaraisuuteen oli keskimääräistä vähäisempi, kun taas tanskalaisten ja suomalaisten pankkien kohdalla vaikutus oli keskimääräistä suurempi. Ruotsalaisten pankkien tappionkantokykyä selittänee ainakin osittain niiden hyvä kannattavuus, joka toimii puskurina heikkenevää toimintaympäristöä vastaan.

Stressitestissä käytetyn skenaarion taustalla ovat Euroopan järjestelmäriskikomitean tunnistamat koko pankkijärjestelmään kohdistuvat riskit. Skenaario lähtee liikkeelle vakavasta häiriöstä kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla, joka johtaa luottamuksen heikkenemiseen ja poliittisen epävarmuuden kasvuun. Vientikysynnän supistuminen hidastaa Euroopan talouskasvua, mikä rasittaa pankkien kannattavuutta ja heikentää niiden mahdollisuuksia myöntää luottoja. Heikentynyt talouskehitys johtaa työttömyyden kasvuun ja vähentää kotimaista kysyntää. Asunto- ja liikekiinteistöt halpenevat voimakkaasti.

Reaalitalouden vaikutuksilla mitattuna vuoden 2018 stressitestien skenaario on aiempia ankarampi. EU:n BKT:n tasoero perusennusteeseen verrattuna on skenaarion lopussa -8,3 %, kun vastaava tasoero vuoden 2016 stressitestissä oli -7,1 % ja vuoden 2014 testeissä -7,0 %. Skenaarion BKT-vaikutukset ja muut muuttujat vaihtelevat maittain, sillä maiden reaalitalouden ja rahoitusmarkkinoiden rakenteet eroavat toisistaan. Skenaarion laadinnassa on huomioitu myös maakohtaiset haavoittuvuudet. Esimerkiksi asunto- ja liikekiinteistöjen hintojen sokit huomioivat yli- ja aliarvostukset kunkin maan asuntojen hintatasoissa. Tästä johtuen esimerkiksi Ruotsin asuntohintasokit ovat skenaariossa poikkeuksellisen suuret. Asuntohintojen tasoero perusennusteeseen nähden Ruotsissa v. 2020 on skenaariossa -56,4 %, mikä on huomattavasti suurempi kuin EU:n keskiarvio -27,7 %. Ruotsin kiinteistömarkkinoihin kohdistuvat riskit ovat yksi merkittävimmistä kansainvälisistä rahoitusvakaudellisista riskeistä Suomelle[4]. Siksi pohjoismaisten pankkien tappionsietokyvyn testaaminen aiempia testejä ankarammalla asuntomarkkinaskenaariolla on hyödyllinen ja tarpeellinen harjoitus.

Asiasanat

pankit, pääoma, stressitestit, vakavaraisuus